

OPONENTSKÝ POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Meno habilitanta: Mgr. Marián Grupač, PhD

Názov habilitačnej práce: Bad Language in Mass Media

Odbor: Masmediálne štúdiá

Rozsah práce: 71 s.

Meno oponenta: Prof. PhDr. Stanislav Benčíč, PhD.

Pracovisko oponenta: Fakulta masmédií PEVŠ

Paneurópska vysoká škola v Bratislave	
Dátum:	- 7 -03- 2022
Ev.č.:	FK-1/2022-VhC
Prílohy: -	Vybavuje: prof. H. H. H.

Zhodnotenie aktuálnosti a významu habilitačnej práce

Nadpis práce korešponduje s jej obsahom a reflektuje aktuálnosť témy aj vzhľadom na udalosti posledných dní, počas ktorých sa v médiách každodenne rieši používanie tabuizovanej lexiky (napr. v súvislosti s podpísaním zmluvy s USA a uniknutej nahrávky športového komentátora počas zimných olympijských hier 2022 v Pekingu) vo viacerých oblastiach. V mediálnom priestore sa tabuizovaná lexika upútava pozornosť minimálne aspoň v takom rozsahu ako spoločenské udalosti, ktoré používanie stereotypných vulgarizmov iniciovali. Z tohto pohľadu je predložená práca mimoriadne aktuálna a jej autor akoby počas písania monografie presne odhadol najfrekvencovanejšie témy súčasných dní. Význam svojej práce si autor plne uvedomuje, sám konštatuje na s.57, že „na Slovensku nebol doposiaľ (november 2021) realizovaný odborný výskum, ktorý by sa zaoberal používaním vulgarizmov v kontexte ich výskytu v mediálnych výstupoch v športe, politike a umení,...“ V tomto možno s autorom plne súhlasiť a kladne odpovedať na otázku, ktorá sa týka aktuálnosti a významu predloženej habilitačnej práce. Je nutné zdôrazniť aj skutočnosť, že na Slovensku sa v mediálnych štúdiách nevenuje adekvátna pozornosť odbornému výskumu v tejto oblasti, napriek tomu, že vo viacerých krajinách s vyspelým školským systémom sa systematické štúdium medialogistiky etablovalo vo väčšom rozsahu. Vychádzajúc zo skutočnosti, že medialogistika má jasne vymedzený objekt výskumu (mediálny produkt a reklama), je možné predpokladať, že mediálne štúdiá sa nezaobídu bez odborných prác, ktoré lingvisticky skúmajú ľudské emócie, nedostatok funkčnejších fráz a slov, účinnosti reklamy vo vzťahu jazyka povedomie, podpory značky a pod. Predmetná monografia svojím obsahom, rozsahom a samotnou jedinečnosťou prispieva k rozvoju mediálnych štúdií a dopĺňa základné poznatky a fakty v oblasti používania hrubých, expresívnych alebo vulgárnych výrazov z hľadiska jazyka, ktorý sa prezentuje v súčasných médiách.

Autor vo svojom resumé na strane 58 zdôrazňuje svoju ambíciu publikovať nové vedecké poznatky, ktoré budú podložené vlastným výskumom. Túto ambíciu v práci v teoretickej a praktickej rovine naplnil, zistené výsledky uviedol aj s náležitými odkazmi. Jeho výsledky vykazujú atribúty faktografického materiálu, ktorý sa dá posudzovať aj oddelene od následne vysvetľujúcich analýz a teoretických komentárov.

Formálne zhodnotenie práce

Práca je napísaná v americkej angličtine (honor, behavior, color) s minimálnym počtom chýb

z nepozornosti. Pri analýze formálnej a štylistickej stránke je žiadúce posúdiť úroveň písomného prejavu v americkej angličtine, ktorá môže byť akceptovaná zahraničným vydavateľstvom. Berúc do úvahy, že ide o jazyk anglický, ktorý má veľa variantov a skutočnosť, že učitelia (aj „native“) majú v gramatike často rozporuplný pohľad už aj na samotnú determináciu a na rozdiel od slovenčiny, anglický jazyk nemá reprezentatívnu poradňu typu Jazykovedného ústavu Ľ.Štúra – SAV, je možné posudzovať jazyky a kolokácie zhovievavo avšak zamyslieť sa nad týmito slabšími stránkami textu:

Za predpokladu, že „fulfil“ je len tranzitívne sloveso (tak ako je uvedené aj najnovších lexikografických publikáciách) vo vete „Media sports fulfils ambitions and desires through success.“ nie je vo vete zhoda z hľadiska jednotného alebo množného čísla (má byť „Media sports fulfil...“) Vyššie uvedené vety so slovesami „highlight“ a „focus“ tiež nevykazujú zhodu s podstatným menom za predpokladu, že ide o slovesá. Je však možné, že táto častá chyba v anglickom jazyku sa vyskytla už aj v pôvodnom zdroji Merges (2017). Na strane 26 „Multiple world champion in road cycling...“ chýba pred „Multiple“ člen k podstatnému menu jednotného čísla „champion“. Vo vete na str. 26 tiež nie je zhoda v čísle vo vete „Sports represents, according to Merges (2013)...“ Taktiež na strane 27 („Sports represents an activity which...“) Na strane 29 „...more true.“ by sa podľa gramatických pravidiel mal uprednostniť komparatív „truer“, avšak v modernom jazyku sa „more true“ vyskytuje.

Na strane 44 pri odkaze (horný index)¹³ by mohli byť použité anglické ekvivalenty vulgarizmov (tiež s „hviezdičkami“).

Čo sa týka hláskovania (spelling), v celej práci sa vyskytuje minimálny počet chýb, v obsahu je napr. namiesto slova tabooed slovo taboed v nadpise 3. kapitoly (Outline of the Occurrence of Taboed Lexis in Politics and Arts), potom je toto kľúčové slovo „taboed“ už 119 krát napísané správne.

Z hľadiska originality práce, niet pochyb, že prácu písal v anglickom jazyku mimoriadne jazykovo zdatný autor – nie rodený anglicky hovoriaci používateľ jazyka. To sa prejavuje napríklad tým, že autor dáva čiarku pred „or“ alebo „but“, používa frázy (in relation to namiesto štandardnejšieho *about/to/considering/ about* alebo *communication which is strictly private* namiesto *strictly private communication...on the basis of* namiesto *based on*, *despite the fact that* namiesto *even though*, *due to the fact that* namiesto *since* alebo *because*), ktoré sú považované za „wordy“ Redundancia predložiek (...in public or in the media..) Podobný „idiolekt“ sa vo vedeckých prácach nelingvistického charakteru bežne vyskytuje a nepovažuje sa za nedostatok.

Vzhľadom na náročnosť písania v EAP (English for academic purposes – v angličtine pre akademické účely) a rozsah práce ide o minimálny počet nedostatkov.

Skutočnosť, že je práca písaná v anglickom jazyku prispieva k jej diseminácii a dáva podnety na porovnanie súčasného stavu požívania tabuizovaného jazyka v médiách aj vďaka tomu, že anglický jazyk je v súčasnosti „lingua franca“ čiže globálnym komunikačným prostriedkom v oblasti vedy a vzdelávania. Habilitant píše prácu v období, kedy sa vo vzdelávacích a vedeckých inštitúciách vyžaduje publikačná činnosť v cudzom jazyku, takže možno konštatovať, že Mgr. Marián Grupač, PhD. má snahu obstáť aj v globálnych dimenziách, čo sa mu aj darí. Dôkazom je jeho prienik do medzinárodných databáz, kde sú jeho práce, ktoré prechádzajú náročným recenzným konaním (double blind review) akceptované. Predložená monografia je pokračovaním autorovej publikačnej činnosti v anglickom jazyku od roku 2014, ktorá sa venuje aktuálnym spoločenským otázkam v médiách (napr. článok „How users validate the information they encounter on digital content platforms: The production and proliferation of fake social media news, the likelihood of consumer exposure, and online deceptions“, ktorý vyšiel v *Geopolitics, History, and International Relations* 10(2), pp. 51-57, alebo *An Overview Of The New Media Role In Original Literature Publishing In Slovakia*

During The First Decade Of The New Millennium And Shortly After, ktorý vyšiel v European Journal Of Media Art And Photography, ktorý je evidovaný vo Web of Science.

Ciel' a štruktúra

Podľa vyhlášky Ministerstva školstva o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor je možné predložiť habilitačnú prácu ako monografiu a po súhlase predsedu vedeckej rady aj v cudzom jazyku. Predložená habilitačná práca má charakter knižnej monografie, je napísaná v anglickom jazyku (so slovenským resumé). Vzhľadom na uvedené skutočnosti je možné posudzovať prácu z pohľadu, ktorý umožňuje akceptovať odchýlky od akademického písania záverečných a kvalifikačných prác s explicitným vymenovaním cieľov a metód, prípadne vyjadrením určitých hypotéz. V slovenskom resumé autor deväťkrát uvádza čomu a na čo je práca zacielená a čomu sa cielenne venuje. Konštatovanie autora zodpovedá aj obsahu anglického textu monografie. Autor v monografii veľmi jasne sformuloval hypotézy, ktoré vyjadrovali aj samotné ciele skúmania. Okrem vyhodnocovania hypotéz, ktoré sa týkajú danej tematiky (výskyt vulgarizmov a expresívnych verbálnych prejavov v mediálnej produkcii), autor monografie neopomenul výchovnú zložku vedeckej a pedagogickej činnosti, ktorá sa v súčasnosti „sťaby prežitok“ vo vedecko-výskumnej činnosti až na výnimky vytráca a oddeľuje od vzdelávacieho procesu priradením podstatnej výchovnej zložky vzdelávania ku kultúre.

Na strane 63 autor konštatuje, že „Z postoja slovenských pracovníkov v mediálnej sfére, ako aj z naznačenej tendencie z randomizovaných vybraných výskumov v zahraničí (Nórsko, Austrália) je opodstatnené zväžiť a predovšetkým uplatniť funkčnú a cielenú elimináciu hrubých a vulgárnych výrazov v médiách a to najmä so zreteľom na negatívny dopad takejto lexiky na deti a mládež s prihliadnutím na ich harmonický duševný vývoj a osobnostnú, emocionálnu stabilitu v súkromnom i verejnom prejave. Výskyt vulgarizmov a expresívnych verbálnych prejavov by mal byť v mediálnej produkcii eliminovaný na minimálnu možnú mieru“.

Autor dospel k záveru, že je opodstatnené zvažovať určité normy v používaní vulgarizmov a podobných slov. Ako je vyššie v tomto posudku uvedené, táto predmetná monografia bola odovzdaná pred rozsiahlou mediálnou diskusiou v spoločnosti na danú tému (komentátor RTVS M.Merčiak a nadávky) a dáva odpovede, na základe ktorých je možné stanoviť určité normy v súkromnej, pracovnej alebo mediálnej komunikácii. Autor používa slovo „zväžiť“, čím sa vyhol rezolútnym prehláseniam a vytvoril dielo, ktoré stimuluje zmysluplnú interdisciplinárnu diskusiú. V tomto ohľade jeho prejav vykazuje symptómy určitej zrelosti a otvorenosti mysle (open mindedness).

Štruktúru práce možno akceptovať, obrázky (grafy) sú prehľadne spracované, zdroje uvedené, literárne zdroje korešpondujú s citáciami v texte. Menný register na str.70 umožňuje čitateľovi lepšiu orientáciu v monografii a dáva podnety k diskusi.

Otázky do diskusie:

Pre akého čitateľa je monografia určená?

Ktoré sú ďalšie oblasti (okrem športu, kultúry...), ktoré nie sú v práci uvedené a negatívne vnímajú tabuizovanú lexiku?

Ako by sa dali využiť v pokračovaní skúmania v tejto oblasti?

Závěrečné hodnotenie

Mgr. Marián Grupač, PhD vo svojej monografii preukázal svoju vedeckú erudovanosť v danej problematike, jeho vedecká monografia pokračuje a dosahuje úroveň jeho doteraz publikovaných prác na aktuálne spoločenské témy, ktoré sú v databázach Scopus WOS...a vykazujú relatívne vysokú citovanosť (Scopus 48 citácii, h-index 3).

Na základe vyššie uvedených skutočností odporúčam, aby po úspešnom habilitačnom konaní bol Mgr. Mariánovi Grupačovi, PhD podaný návrh na udelenie vedecko pedagogického titulu docent.

V Bratislave, 7.3. 2022

